

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z HISTORII**

POZIOM PODSTAWOWY

15 MAJA 2017

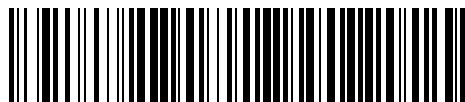
Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 32 strony (zadania 1–28). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Godzina rozpoczęcia:
09:00**

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

Zadanie 1. (4 pkt)

Źródło 1. Napis Dariusza na skale w Behistun

Jam jest Dariusz, król wielki, król królów, [...], syn Hytaspesa, wnuk Arsamesa, z rodu Achemenidów [...]. Od wieków czczą nas, od wieków ród nasz jest królewski. [...] Z woli Ahuramazdy – ja jestem królem.

G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s. 60–61.

Źródło 2. Druga Księga Samuela [fragment]

Wszystkie pokolenia [...] zeszyły się u Dawida w Hebronie i oświadczyły mu: „Oto myśmy kości twoje i ciało. [...] I Pan rzekł do ciebie: Ty będziesz pasł mój lud [...] i ty będziesz wodzem [...]”.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Poznań – Warszawa 1987, s. 289.

1.1. Podaj nazwy państw, w których panowali władcy wspomniani w źródłach.

Źródło 1.: .....

Źródło 2.: .....

1.2. Wskaż podobieństwo w pojmowaniu źródła władzy w obu tekstach.

.....
.....

1.3. Wskaż źródło, w którym prawa do panowania uzasadniono tradycjami dynastycznymi. Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....

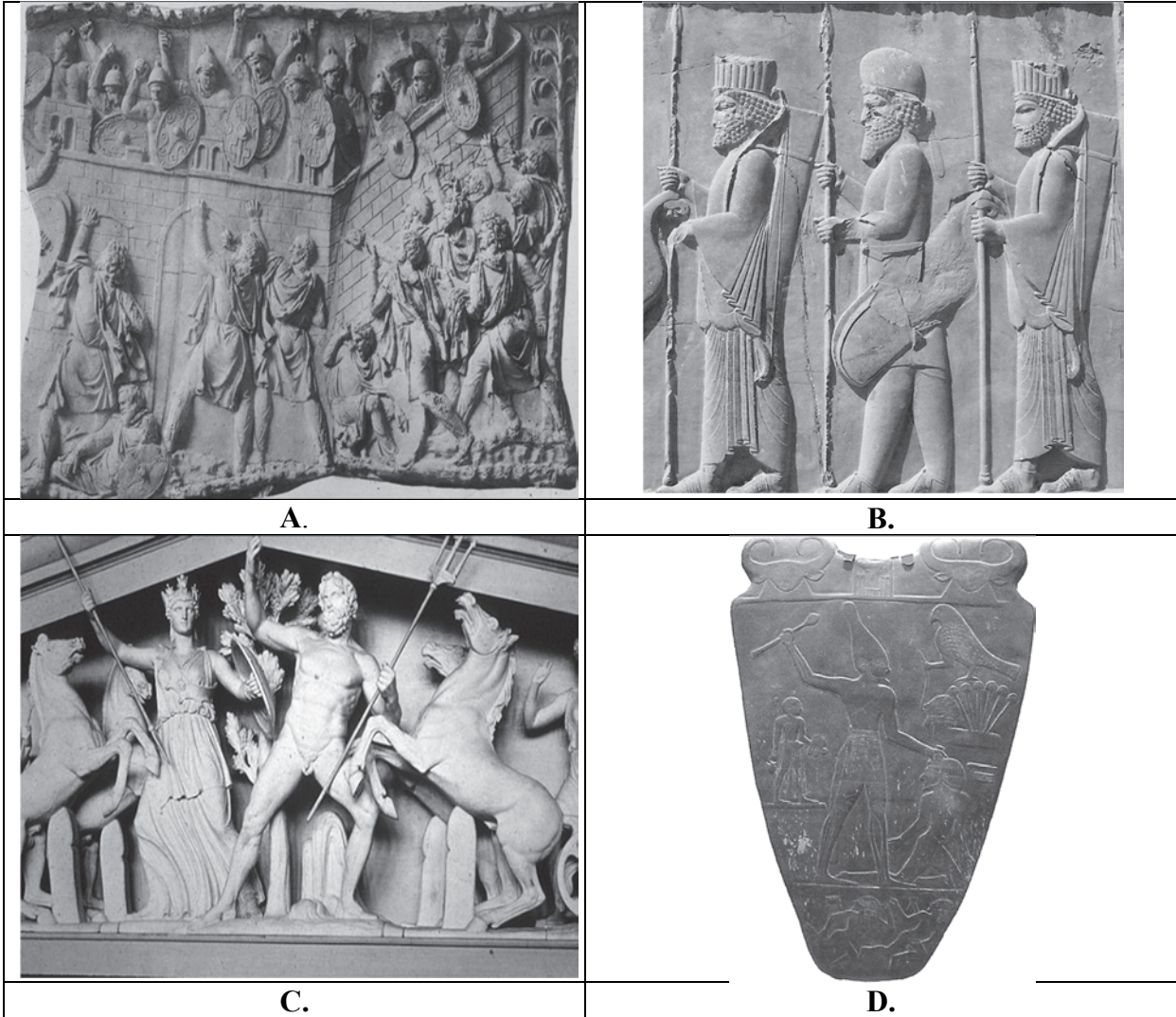
Zadanie 2. (2 pkt)

Źródło 1. Pauzaniasz, *Wędrowki po Helladzie* [fragment]

U wejścia do świątyni zwanej Partenonem wszystko, co znajduje się na tzw. orłach, tj. przyczółku, dotyczy narodzin [bogini]. Płaskorzeźba z tyłu przedstawia spór [bogini] z Posejdonem o ziemię.

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 53.

Źródło 2. Fotografie obiektów sztuki starożytnej

<http://pl.wikipedia.org>

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

2.1. Podaj nazwę miasta, w którym wzniesiono budowlę wymienioną przez Pausaniasza.

.....

2.2. Uzupełnij zdanie – wpisz literę oznaczającą właściwy obiekt sztuki starożytnej.

Pausaniasz opisał budowlę, której fragment dekoracji przedstawiono na fotografii oznaczonej literą .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.
	Maks. liczba pkt	4	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 3. (3 pkt)

Pisarz starożytny o Gajuszu Juliuszu Cezarze

Nie tylko bowiem nadmierne przyjął godności: konsulaty, jeden po drugim, dyktaturę dożywotnią, nadzór nad obyczajnością, nadto jako imię tytuł Imperatora [...]. Zgoła nie było urzędu, którego by sobie wedle zachcianki nie nadał czy komu nie przyznał. Trzeci i czwarty konsulat sprawował tylko formalnie, zadowolając się władzą dyktatorską, przyznaną mu wraz z konsulatami [...]. W tym czasie nie wyznaczał żadnych zgromadzeń wyborczych oprócz tych na obiór trybunów i edylów plebejskich.

Swetoniusz, *Żywoty cesarów. Boski Juliusz*, Wrocław 1972, s. 87–88.

3.1. Podaj dwa przykłady naruszenia przez Juliusza Cezara procedur politycznych obowiązujących w republice rzymskiej.

- .....
- .....

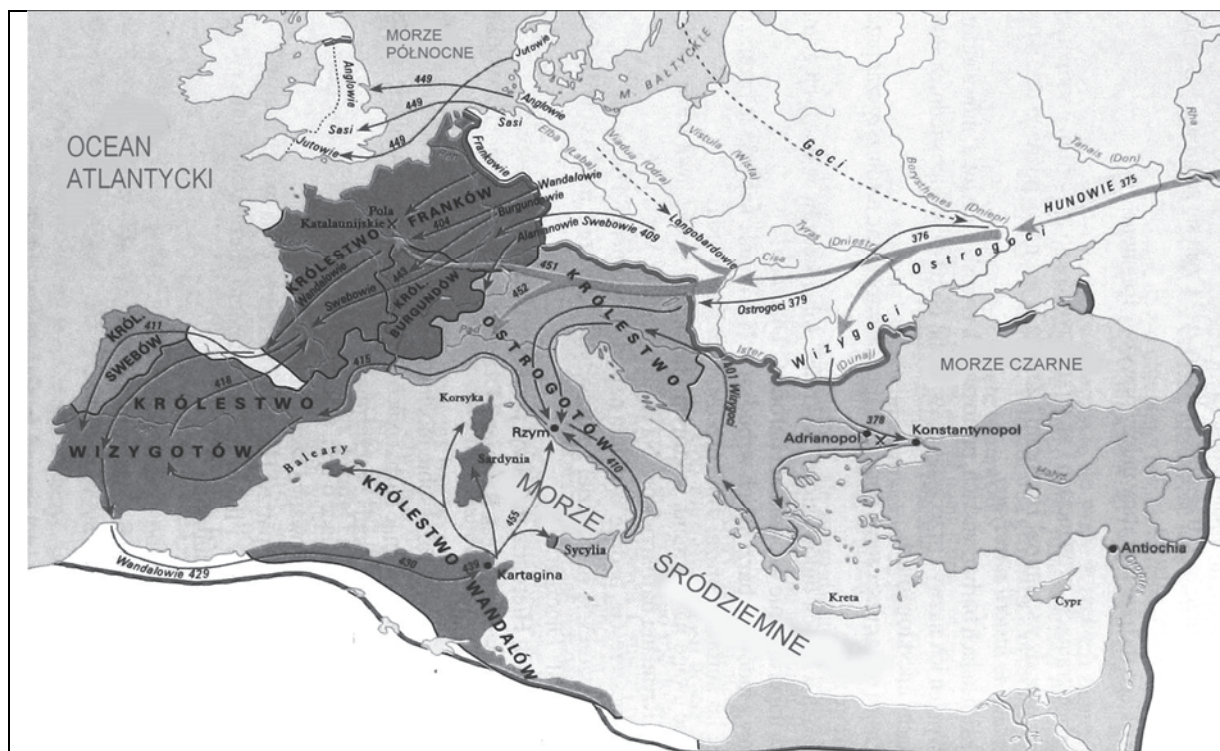
3.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Swetoniusz opisał sytuację w państwie rzymskim, do której doszło przed

- A. zburzeniem Kartaginy.
- B. powstaniem Spartakusa.
- C. zawarciem pierwszego triumwiratu.
- D. bitwą pod Akcjum.

Zadanie 4. (5 pkt)

Mapa Basenu Morza Śródziemnego w okresie III–V w.

	granice Cesarstwa Rzymskiego		kierunki i lata pochodów plemion germańskich
	Cesarstwo Wschodniorzymskie		kierunki i lata najazdów Hunów
	wędrowki plemion barbarzyńskich z ich pierwotnych siedzib		ważniejsze bitwy

Na podstawie: M. Węcowski, *Starożytność klasyczna [...]*, Warszawa 2002, s. 136.

4.1. Podaj nazwy dwóch państw zaznaczonych na mapie, które powstały na obszarze Galii.

- .....
- .....

4.2. Wymień nazwy trzech plemion zaznaczonych na mapie, które w V w. najechały na Italię.

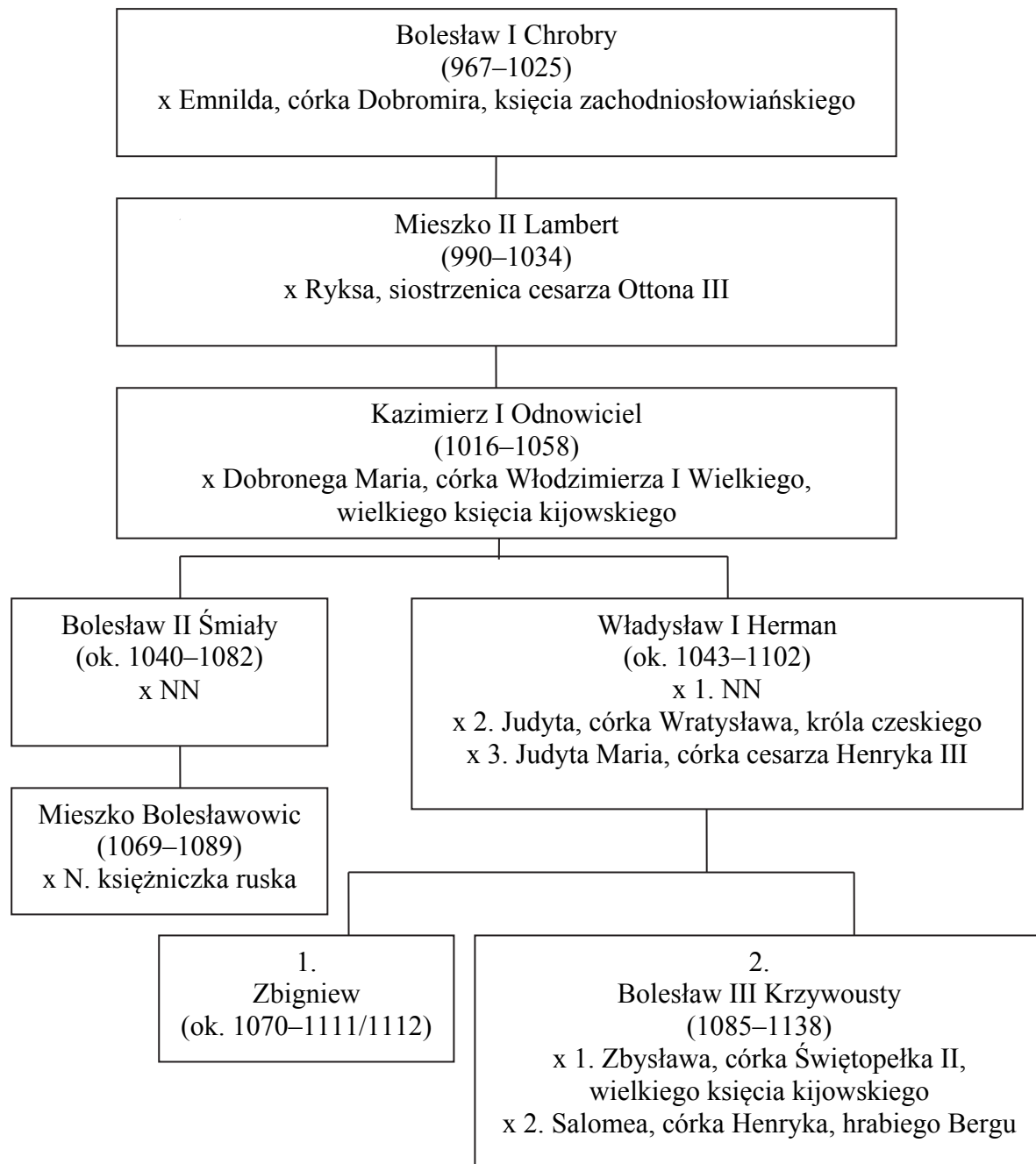
- .....
- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.
	Maks. liczba pkt	3	5
	Uzyskana liczba pkt		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 5. (7 pkt)

Tablica genealogiczna Piastów [fragment]

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 1993, s. 51, 54, 207, 310, 691–692;
J. Tazbir, *Zarys historii Polski*, Warszawa 1979, tabl. 1.

Uwaga: tablica zawiera tylko wybrane postacie; x – małżeństwo; N – nieznanе imię;
NN – nieznanе imię oraz pochodzenie; w nawiasie podano lata życia; numery nad imionami władców
wskazują, z którego małżeństwa ojca pochodził władca.

5.1. Na podstawie tablicy genealogicznej uzupełnij tabelę – wpisz imiona i przydomki przedstawicieli dynastii Piastów obok fragmentów z *Kroniki polskiej* Anonima tzw. Galla, które zawierają fragmenty ich biografii.

Fragment biografii przedstawicieli dynastii Piastów z <i>Kroniki polskiej</i> Anonima tzw. Galla	Imię i przydomek
A. Po zgonie zatem [...] Bolesława [...] sam jeden panował księżę [...], który pojął za żonę córkę [władcy] czeskiego Wratysława [...].	
B. Po śmierci więc Mieszka, który niedługo przeżył [...] Bolesława, pozostał jako mały chłopaczek [...], z matką z cesarskiego rodu.	
C. Miał zaś [...] Bolesław jedyne go syna [...]. Tego chłopca wychowywał po śmierci ojca król węgierski [...]. Stryj jego, księżę Władysław, postanowił wezwać chłopca [...] z powrotem do Polski [...].	
D. Skoro więc Kazimierz pożegnał się z tym światem, syn jego pierworodny, [...] mąż hojny a wojowniczy rządził królestwem polskim.	

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, Wrocław 1989, s. 41, 48, 56, 57.

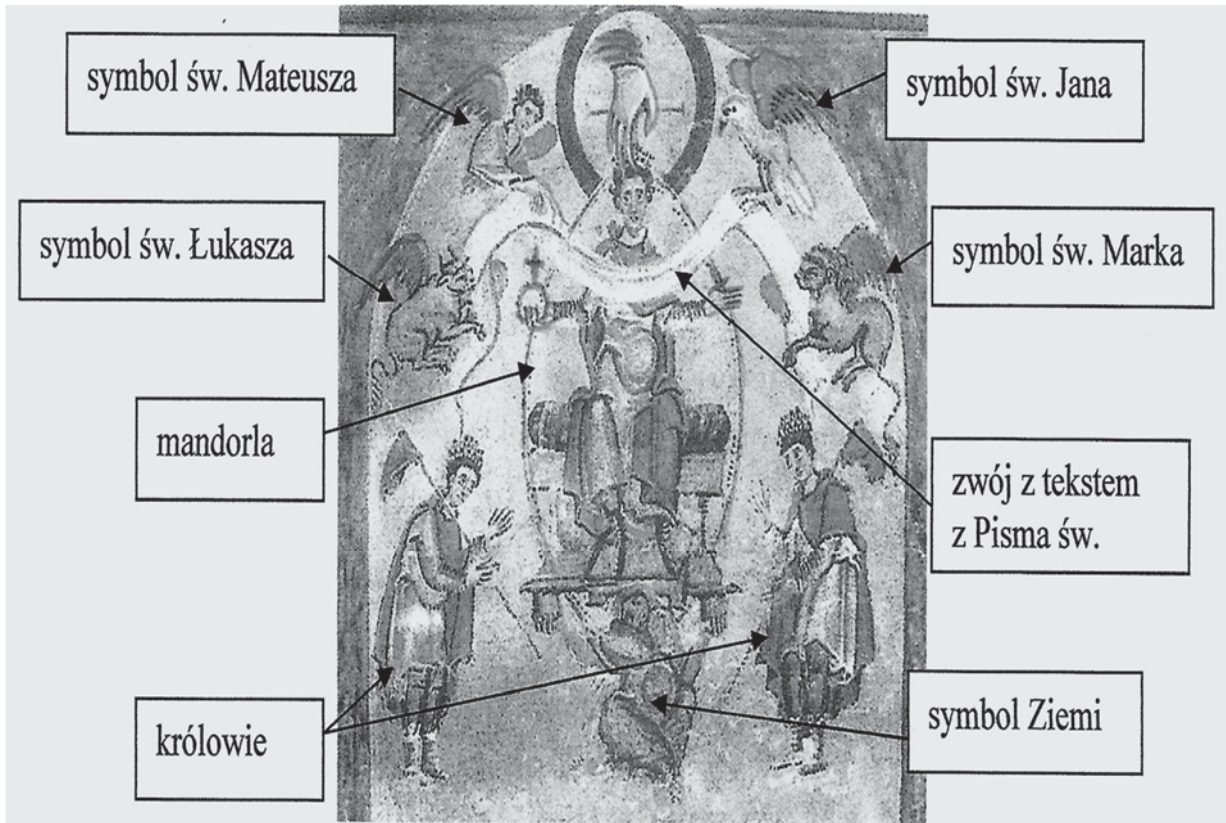
5.2. Spośród władców piastowskich wymienionych we fragmencie tablicy genealogicznej wypisz tych, którzy byli koronowani.

- .....
- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.
	Maks. liczba pkt	7
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 6. (4 pkt)

Średniowieczna miniatura przedstawiająca koronację cesarza Ottona III

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych*, t. 1, Toruń 2004, s. 88.

6.1. Wypisz dwa elementy graficzne wskazane na miniaturze i świadczące o uniwersalnym charakterze władzy cesarskiej.

- .....
- .....

6.2 Wypisz dwa elementy graficzne wskazane na miniaturze i świadczące o sakralnym charakterze władzy cesarskiej.

- .....
- .....

Zadanie 7. (5 pkt)

Współczesny historyk o średniowiecznej Polsce

W warunkach braku politycznej jedności [...] Polska doznała znacznego i trwałego uszczerbku terytorialnego [...]. Mnożące się granice polityczne i wojny międzydzielnicowe utrudniały handel, oddziaływały destrukcyjnie na produkcję i ład w kraju. [...] Równocześnie jednak [...] w tym okresie następowały zasadniczej wagi zmiany w społeczeństwie i kraju. Gospodarka, w coraz większym stopniu skupiająca się w rękach osób prywatnych i Kościoła, rozwijała się dynamicznie, mimo rabunkowej niekiedy polityki książąt, nastawionych na szybki zysk (np. poprzez „psucie monety”, tzn. zmniejszanie w niej zawartości szlachetnego kruszcu, czy poprzez mnożenie ceł i egzekwowanie przymusu drogowego), rozwijał się handel, masowo powstawały nowe wsie, coraz więcej pojawiało się osiedli miejskich. [...] Europę, w której tu i ówdzie dochodziło nawet do względnego przeludnienia, ogarnął proces kolonizacji.

J. Strzelczyk, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Poznań 2008, s. 204–205.

7.1. Podaj nazwę okresu w dziejach Polski piastowskiej, którego dotyczy tekst.

.....

7.2. Uzupełnij zdania – wpisz właściwe nazwy w wykropkowane miejsca (A – podaj nazwę ziemi, B – podaj nazwę traktatu).

Przykładem wspomnianego w tekście *trwałego uszczerbku terytorialnego* była utrata (A) ....., które zostało zagarnięte przez Krzyżaków w 1308 r. Powróciło ono do Polski w wyniku postanowień (B) .....

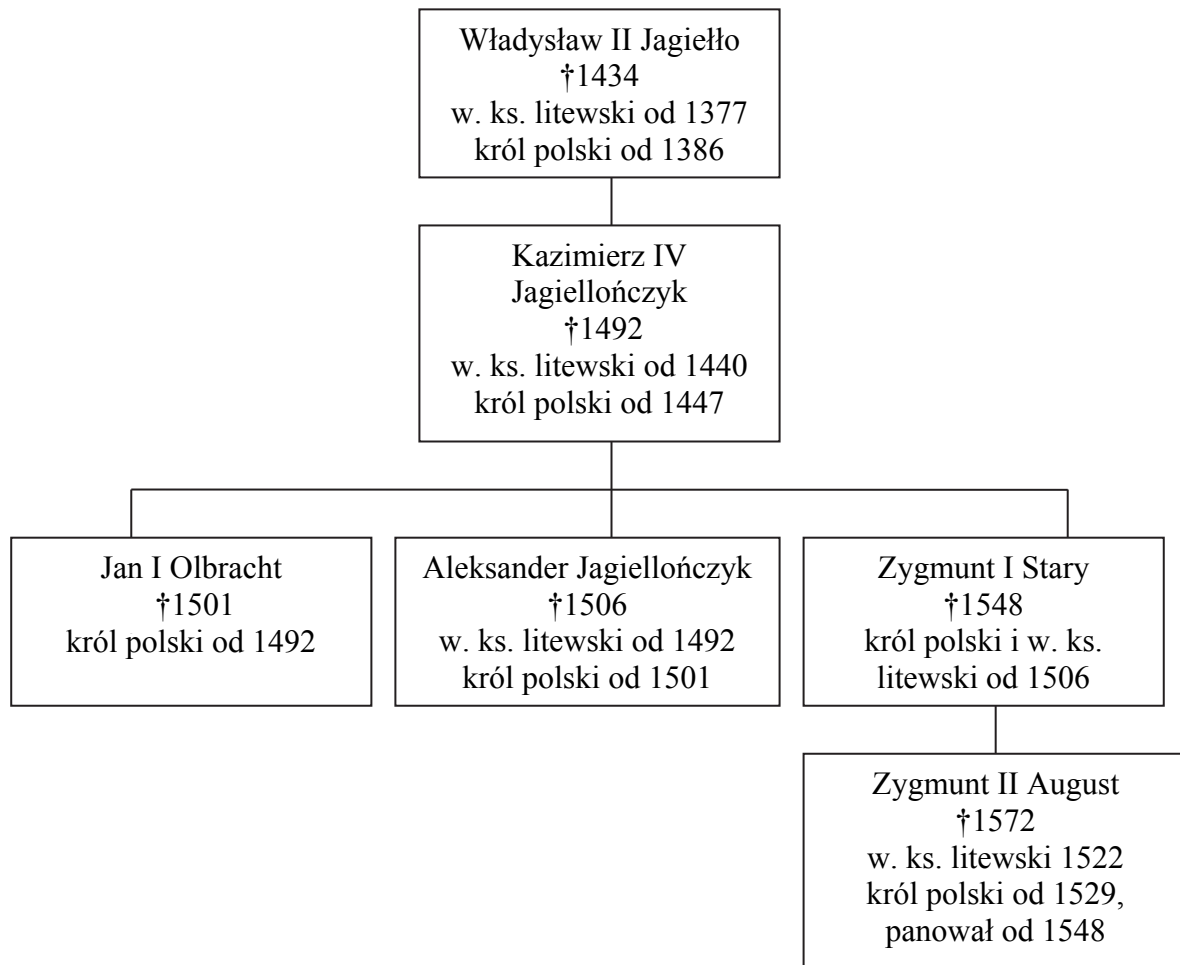
7.3. Na podstawie tekstu podaj dwa czynniki wpływające na rozwój gospodarki w opisywanym okresie.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.
	Maks. liczba pkt	4	5
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 8. (3 pkt)

Źródło 1. Tablica genealogiczna Jagiellonów [fragment]

† – data śmierci

Na podstawie: J. Tazbir, *Zarys historii Polski*, Warszawa 1979, tabl. 5.

Źródło 2. Fragment dokumentu

Wilno, 2 maja 1447

[K]siążętom, prałatom, panom, szlachcie i miastom W. Ks. Litewskiego, Rusi, Żmudzi etc. daliśmy i przyzwolili nieodwołalnie [...] te same prawa, wolności i swobody, jakie mają prałaci, książęta etc. Królestwa Polskiego.

[...] 2. Nikt nie będzie karany bez sądu. [...] 5. W dobrach darowanych przez w. książąt zupełnie wolna ręka jak w Polsce. 6. Po śmierci ojca dziedziczą dzieci. [...] 8. Córki i krewne wychodzą za mąż bez pozwolenia księcia. 9. Poddani szlacheccy wolni są od danin i robót na rzecz księcia [...]. Naszych [sędziów] nie będziemy posyłać do sądzenia poddanych, chyba na żądanie panów.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej, t. 27, Lwów 1939, s. 1.

8.1. Wyjaśnij, jaki był wpływ wydanego przywileju na zakres władzy wielkiego księcia. W odpowiedzi przywołaj dwa argumenty.

- .....
- .....

8.2. Podaj imię i przydomek władcy, który wydał przedstawiony przywilej dla szlachty litewskiej.

.....

8.3. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Przywilej wspomniany w punkcie 2. cytowanego dokumentu, szlachta w Polsce otrzymała w okresie panowania

- A. Władysława II Jagiełły.
- B. Kazimierza IV Jagiellończyka.
- C. Jana I Olbrachta.
- D. Aleksandra Jagiellończyka.

Zadanie 9. (4 pkt)

Na podstawie wydarzeń wymienionych w tabeli oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

9.1. Spośród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także – chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

1.	wydanie edyktu nantejskiego	
2.	uchwalenie konfederacji warszawskiej	
3.	ogłoszenie 95 tez naprawy Kościoła przez Marcina Lutra	
4.	noc św. Bartłomieja	
5.	ogłoszenie aktu supremacji	

9.2. Spośród wymienionych wydarzeń wybierz to, którego skutkiem było powstanie Kościoła anglikańskiego. Wpisz je poniżej.

.....

9.3 Podaj nazwę wyznania, przeciwko wyznawcom którego doszło do wystąpień w tzw. noc świętego Bartłomieja.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.
	Maks. liczba pkt	3	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 10. (7 pkt)

Portrety polskich urzędników centralnych z XVI–XVIII w.

A.

B.

C.

Na podstawie: <http://pl.wikipedia.org>; www.muzeumwp.pl; <http://katalog.muzeum.krakow.pl>

10.1. Uzupełnij tabelę – przyporządkuj postaciom właściwe urzędy. Wybierz je spośród podanych. Uzasadnij wybór – rozpoznaj atrybuty, w które zostały wyposażone postaci przedstawione na portretach.

hetman   kanclerz   podskarbi   marszałek

Portret	Nazwa urzędu	Atrybuty
A		
B		
C		

10.2. Podaj literę, którą oznaczono portret przedstawiający urzędnika w stroju sarmackim.

.....

Zadanie 11. (3 pkt)

Rewers medalu, XVII w.

<http://wcn.pl>

Napis na górze: Dwóm nawet księżyc nie podola.

Napis na dole: Wiedeń oswobodzony roku 1683 dnia 12 września.

Wyjaśnij wymowę ideową medalu, interpretując jego elementy graficzne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.
	Maks. liczba pkt	7	3
	Uzyskana liczba pkt		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 12. (4 pkt)

Źródło 1. Sieć szkół średnich Komisji Edukacji Narodowej w 1783 r.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zarys historii Polski, red. J. Tazbir, Warszawa 1979, s. 349.

Źródło 2. Fragment relacji z podróży po Polsce z lat 1791–1792

[Król] widział to dobrze, iż jak długo staropolskie polityczne, moralne i ekonomiczne trwały przesady, brakło silnej podstawy, na której by ulepszenia oprzeć można, czuł to, że aby skutecznie wpłynąć na zmianę, należało całkowicie system dotychczasowy wychowania przemienić. W tym celu założył Korpus Kadetów w Warszawie, a po zniesieniu zakonu jezuitów [przez papieża] powstały na prowincjach szkoły dla szlachty [...]. Gdzie tylko mógł, młodzież król osadzał na urzędach, które wpływ na sprawy krajowe wywierały [...]. Dostojeństwa czysto honorowe [...] pozostawił starym Polakom, których ominąć nie mógł [...]. Planem jego było wszakże powoli dać wygasnąć temu pokoleniu, a miejsca jego zapelnąć młodzieżą wychowaną wedle zasad nowych, nie tylko wolną od zastarzałych przesadów i nadużyć, lecz również nowym nadużyciom oraz nieporządkom przeciwną i reformom i zmianom popęd dać mogącą.

Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców, t. 2, oprac. W. Zawadzki, Warszawa 1963, s. 652–653.

12.1. Wyjaśnij, dlaczego nie planowano utworzenia szkół KEN na obszarach oznaczonych na mapie literami A, B i C.

.....

.....

.....

12.2. Podaj cele, jakie przyświecały polityce oświatowej króla. W odpowiedzi odwołaj się do obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

12.3. Wyjaśnij, dlaczego decyzja papieża wspomniana w tekście miała znaczenie dla możliwości realizacji planów oświatowych króla.

.....

.....

12.4. Podaj stosowaną w historiografii nazwę instytucji oświatowej założonej przez Stanisława Augusta Poniatowskiego.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.
	Maks. liczba pkt	4
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 13. (2 pkt)

Benjamin Franklin o angielskiej polityce gospodarczej wobec kolonii w Ameryce

Kapelusznicy angielscy wymogli dla swej własnej korzyści wydanie ustawy [nakładającej] na Amerykanów obowiązek eksportu skór bobra celem ich obróbki w Anglii i kupowania kapeluszy, których cena obciążona jest kosztami podwójnego transportu. W ten sam sposób nieliczni producenci gwoździ i jeszcze szczuplejsza grupa producentów stali [...] wymogli ustawę parlamentu, zakazującą całkowicie zakładania w Ameryce warsztatów obróbki żelaza i pieców wytapiających stal, co zmusza Amerykanów do kupowania od tych wytwórców [...] gwoździ niezbędnych do budowli i stali potrzebnej na narzędzia.

Historia powszechna. Czasy nowożytne 1640–1870. Wybór tekstów źródłowych cz. 1, red. B. Krauze, Warszawa 1951, s. 167–168.

13.1. Podaj cel, któremu miały ustawy służyć wspomniane przez Benjamina Franklina.

.....

13.2. Wyjaśnij, jaką polityczną reakcję mieszkańców kolonii wywołała polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii, opisana w źródle.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (3 pkt)

Tabela. Przemysł bawełniany w Anglii w latach 1760–1840

Lata	Liczba mechanicznych wrzecion w Anglii (w tysiącach)	Liczba mechanicznych warsztatów tkackich	Ilość bawełny importowanej do Anglii (w tonach)
1760	–	–	1 000
1780	20	–	4 000
1800	1 500	200	40 000
1820	5 000	14 000	80 000
1840	16 000	150 000	240 000

J. Szpak, *Historia gospodarcza powszechna*, Warszawa 2007, s. 187.

14.1. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Do największego zwielokrotnienia ilości bawełny importowanej do Anglii doszło w latach

- A. 1760–1780.
- B. 1780–1800.
- C. 1800–1820.
- D. 1820–1840.

14.2. Sformułuj wniosek dotyczący związku między zmianami ilości bawełny importowanej do Anglii w 2. poł. XVIII i 1. poł. XIX w. a liczbą mechanicznych wrzecion i warsztatów mechanicznych.

.....

.....

.....

14.3. Podaj stosowaną w historiografii nazwę dla określenia procesu, którego skutki zobrazowano danymi w tabeli.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.
	Maks. liczba pkt	2	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 15. (3 pkt)

Fotografia. Obiekt wzniesiony w Paryżu w latach 1806–1808

Na podstawie: *Epoki i kierunki w kulturze. Encyklopedia PWN*, Warszawa 2008, s. 336.

15.1. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Obiekt widoczny na fotografii wzniesiono w stylu

- A. klasycystycznym.
- B. rokokowym.
- C. secesyjnym.
- D. barokowym.

15.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Obiekt widoczny na fotografii nawiązuje swoją formą do kultury

- A. starożytnego Egiptu.
- B. starożytnej Grecji.
- C. starożytnego Rzymu.
- D. starożytnej Persji.

15.3. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Widoczny na fotografii obiekt wzniesiono w celu upamiętnienia

- A. zmiany ustroju.
- B. koronacji władcy.
- C. narodzin następcy tronu.
- D. zwycięstw militarnych.

Zadanie 16. (2 pkt)

Sandor Petöfi, *Armia siedmiogrodzka* [fragment]

Wątpić w zwycięstwo? Przecież Bem z nami,
Szermierz wolności – szafarz naszych losów,
On – Ostrołęki gwiazda krwawa
Idzie na czele płomień zemsty niosąc.
[...]
Los dwóch narodów tu się zespolił,
Polski i Węgier. Cóż trzeba więcej?
Na pewno wspólne wywalczą cele,
Ująwszy się za ręce.

Historia powszechna. Czasy nowożytne 1640–1870. Wybór tekstów źródłowych, red. B. Krauze,
Warszawa 1951, s. 317–318.

16.1. Wyjaśnij, o jakie wspólne cele walczyły narody wymienione w wierszu.

.....

.....

.....

.....

16.2. Podaj rok, w którym najwcześniej mógł powstać wiersz.

.....

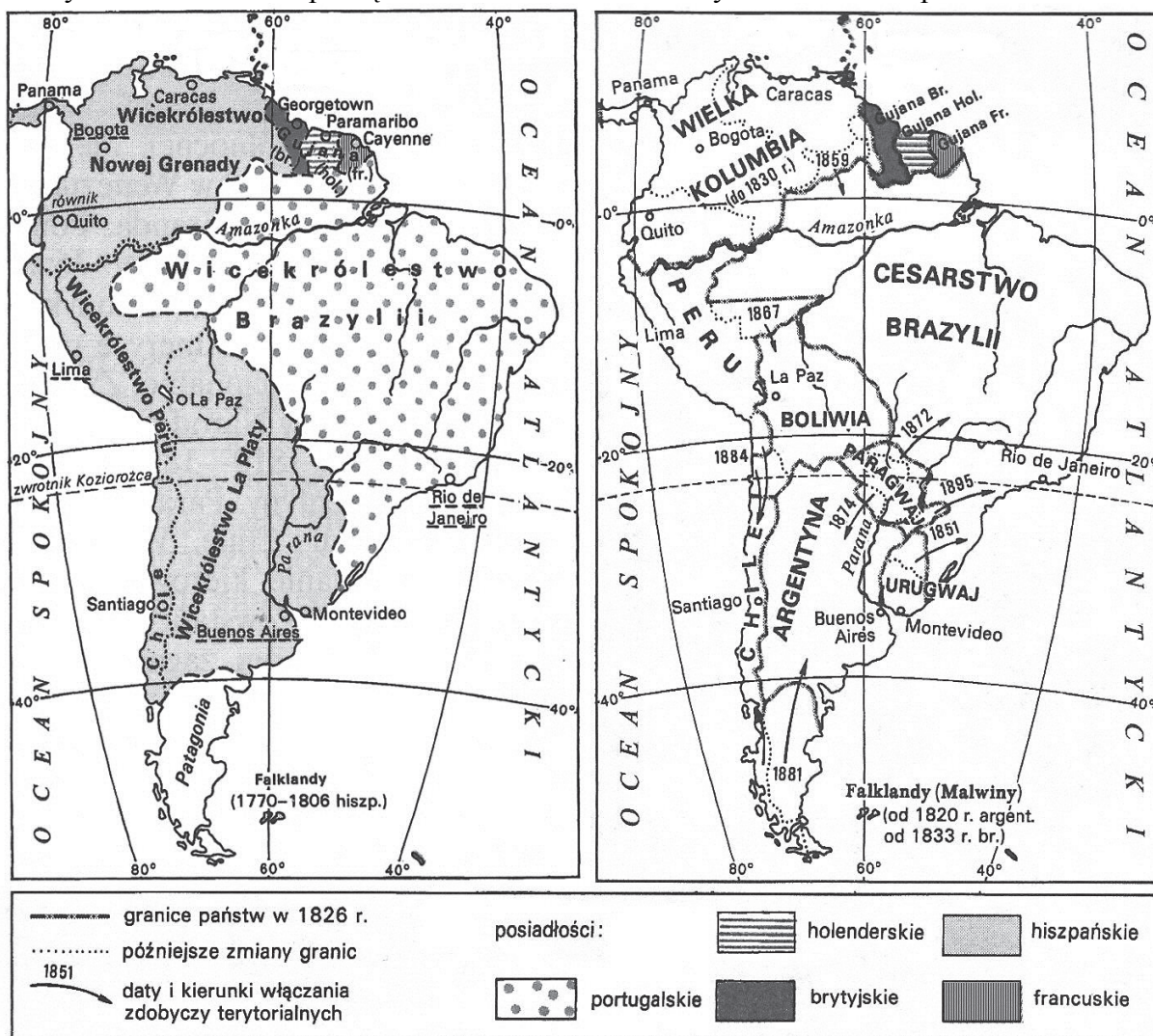
Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.
	Maks. liczba pkt	3	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 17. (3 pkt)

Mapy Ameryki Południowej

Ameryka Południowa na początku XIX w.

Ameryka Południowa pod koniec XIX w.

Na podstawie: A. Pankowicz, *Historia* [...], Warszawa 1998, s. 32, 33.

Na podstawie map i własnej wiedzy ocen prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Całą Amerykę Południową podzieliły między siebie do początku XIX w. dwa państwa: Hiszpania i Portugalia.	P	F
2.	Walki niepodległościowe w Ameryce Południowej w XIX w. doprowadziły do rozdrobnienia politycznego kontynentu.	P	F
3.	Do końca XIX w. Brazylia zyskała nowe terytoria kosztem sąsiednich państw.	P	F

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 18. (3 pkt)

Angielskie rysunki satyryczne dotyczące wojny krymskiej

*Indyk w niebezpieczeństwie*¹, 1853

Cały, ale w pułapce, 1855

Na podstawie: <http://mideastcartoonhistory.com>

¹ Tytuł rysunku satyrycznego oparto na grze słów. W języku angielskim *turkey* oznacza zarówno Turcję, jak i indyka.

18.1. Podaj nazwę państwa, które ukazano na rysunku pod postacią niedźwiedzia.

.....

18.2. Wyjaśnij, jak zmieniła się sytuacja polityczna tego państwa w latach 1853–1855. W odpowiedzi odwołaj się do treści obu rysunków.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 19. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę – wpisz nazwy nurtów myśli społeczno-politycznej. Wybierz je spośród podanych.

chrześcijańska demokracja

komunizm

konserwatyzm

liberalizm

Fragment tekstu źródłowego	Nazwa nurtu
A. Ruch proletariacki jest samodzielnym ruchem olbrzymiej większości w interesie olbrzymiej większości. Proletariat, najniższa warstwa obecnego społeczeństwa, nie może się podnieść, nie może się wyprostować nie wysadzając w powietrze całe nadbudowy warstw stanowiących oficjalne społeczeństwo.	
B. Zatem kiedy całkowicie zostaną zniesione wszelkie systemy preferencji i restrykcji, samorzutnie powstanie oczywisty i prosty system naturalnej wolności. Każdy człowiek [...] ma całkowitą swobodę podążania za swoim interesem na swój własny sposób i stawiania na szali konkurencji wobec innych ludzi czy grup swojego fachu i swojego kapitału. Władza jest całkowicie zwolniona z obowiązku [...] nadzorowania działalności osób prywatnych [...].	
C. [...] [B]łędem jest zakładać, że jedna klasa społeczna jest z natury wroga drugiej, czyli że bogaci i proletariusze mają w naturze walkę w bezlitosnym pojedynku ze sobą. [...] Jedna koniecznie potrzebuje drugiej; ani kapitał bez pracy, ani praca bez kapitału nie może istnieć. [...] nauka [...], której interpretatorem i strażnikiem jest Kościół, jest wystarczająco potężna, aby pogodzić bogatych z proletariuszami, przypominając jednym i drugim wzajemne obowiązki [...].	

K. Marks, F. Engels, [...], Warszawa 1953, s. 48;
[...] *Materiały i rozprawy do teorii, dziejów i współczesności* [...], Warszawa 1993, s. 34;
Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 205.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 20. (3 pkt)

Rewers medalu pamiątkowego z XIX w.

Na podstawie: <http://wcn.pl>

Wyjaśnienie: twarze postaci przedstawionych na medalu uległy zatarciu.

20.1. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Medal upamiętniał uwłaszczenie chłopów ogłoszone przez

- A. Fryderyka Wilhelma w zaborze pruskim.
- B. Ferdynanda I w Galicji.
- C. Rząd Narodowy w zaborze rosyjskim.
- D. Aleksandra II zaborze rosyjskim.

20.2. Podaj polityczny cel wydania dekretu upamiętnionego medalem.

.....

20.3. Wyjaśnij przyczynę umieszczenia podwójnej datacji na medalu.

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 21. (2 pkt)

Ilustracja. Uczony i jego wynalazek

<http://imgc.allpostersimages.com>

21.1. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Wynalazca przedstawiony na ilustracji to

- A. Aleksander Graham Bell.
- B. Thomas Alva Edison.
- C. Gottlieb Daimler
- D. Alfred Nobel.

21.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Wynalazku, który został zaprezentowany na ilustracji, dokonano w okresie między

- A. kongresem wiedeńskim a Wiosną Ludów.
- B. Wiosną Ludów a wojną secesyjną.
- C. wojną secesyjną a wybuchem I wojny światowej.
- D. zakończeniem I wojny światowej a wybuchem II wojny światowej.

Zadanie 22. (4 pkt)

Fotografie pomników

A. Pomnik Ottona von Bismarcka w Poznaniu.
Odsłonięty w 1903 r.,
usunięty w 1919 r.

B. Pomnik cesarza Wilhelma I we Wrocławiu.
Odsłonięty w 1896 r.,
usunięty w 1945 r.

<http://pl.wikipedia.org>; <http://dolny-slask.org.pl>

22.1. Podaj wydarzenia, w wyniku których doszło do usunięcia pomników zaprezentowanych na fotografiach A i B.

Pomnik na fotografii A: .....

.....

Pomnik na fotografii B: .....

.....

22.2. Podaj, jakie znaczenie dla historii Niemiec odegrały obie postaci, którym poświęcono pomniki.

.....

.....

22.3. Podaj nazwę funkcji, którą postać przedstawiona na pomniku oznaczonym literą A pełniła w latach 1871–1890.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 23. (2 pkt)

Spośród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także – chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

1.	uchwalenie konstytucji kwietniowej	
2.	zabójstwo prezydenta Gabriela Narutowicza	
3.	ustanowienie urzędu Naczelnika Państwa	
4.	wybory brzeskie	
5.	przewrót majowy	

Zadanie 24. (4 pkt)

Rysunek satyryczny, 1930 r.

[http://\[...\].org](http://[...])

24.1. Wyjaśnij, interpretując graficzne elementy rysunku, jakie obawy wyrażał jego autor.

.....

.....

.....

.....

24.2. Rozstrzygnij, czy obawy wyrażone przez autora rysunku były słuszne. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do wydarzeń historycznych.

.....

.....

.....

Zadanie 25. (4 pkt)

Fragment wspomnień więźnia sowieckiego

Opuściłem Starobielsk w grupie 16 ludzi dopiero 12 maja. [...] [Z]apchano naszą partię do więźniarek [...] prawie bez okien z grubo zakratowanymi drzwiami. Odkrywaliśmy napisy polskie na ścianach: „wysadzali nas koło Smoleńska”. [...] Oczekiwaliśmy wszyscy najgorszego. [...] Zawieziono nas w okolicę gęsto zalesioną znów do obozu. [...] „Pawliszczew Bor” – tak się nazywał ten obóz położony w głębi pięknych lasów. [...] Byliśmy z początku przekonani, że taki sam los jak nas spotkał wszystkich innych naszych kolegów, że zostali oni rozesłani do podobnych małych obozów, rozsypanych po całej Rosji. Bardzo prędko zaczęliśmy się zastanawiać nad ich losem, dlatego, że prawie w każdej karcie z kraju otrzymywaliśmy coraz bardziej niespokojne zapytania, co się dzieje z kolegami naszymi ze Starobielska, Kozielska i Ostaszkowa [...]. Kiedy [...] ogłoszono nam tworzenie Armii Polskiej w ZSRR, kiedy wszyscy zgłosiliśmy się do wojska, już podejrzewaliśmy, że los nasz jest w stosunku do reszty naszych kolegów uprzywilejowany.

J. Czapski, *Wspomnienia starobielskie*, Warszawa 1988, s. 22.

25.1. Podaj nazwę układu politycznego, który umożliwił formowanie armii wspomnianej przez Józefa Czapkiego.

.....

25.2. Wyjaśnij, jaki los spotkał tych z kolegów Józefa Czapkiego, którzy nie zostali przeniesieni do obozu o nazwie *Pawliszczew Bor*.

.....

25.3. Podaj, w którym roku i kto ogłosił informację o losie, jaki spotkał zaginionych kolegów Józefa Czapkiego.

.....

25.4. Wyjaśnij, jaki wpływ na stosunki polsko-radzieckie miało podanie do publicznej wiadomości informacji o losie zaginionych żołnierzy.

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.	25.
	Maks. liczba pkt	2	4	4
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 26. (3 pkt)

Źródło 1. Biogram Romana Strzałkowskiego

Strzałkowski Roman – lat 13, uczeń Szkoły Podstawowej nr 40, zgon na miejscu 28.06.1956 r. o godz. 16.00. [...]. Pogrzeb 2.07.1956 r. o godz. 11.10 na Cmentarzu Komunalnym nr 2 Poznań-Junikowo, pole R-23, grób nr 34. Przyczyna zgonu: rana postrzałowa klatki piersiowej.

www.czerwiec56.ipn.gov.pl

Źródło 2. Fragment artykułu oraz nekrolog

[N]a cmentarzach Poznania odbyły się uroczystości pogrzebowe ofiar poległych w czasie krwawych zająć, wynikłych z faszystowskich prowokacji. Ogólna liczba zabitych i zmarłych wskutek ciężkich ran wynosi 48 osób. Wbrew tendencyjnie rozsiewanym pogłoskom, wśród ofiar zaburzeń nie ma dzieci i kobiet.

„Głos Wielkopolski”, 1956, nr 1561, s. 7.

Uwaga: Redakcja gazety wydrukowała nekrolog z nieczytelnym fragmentem tekstu.

26.1. Porównaj treść źródeł 1. i 2. oraz wyjaśnij, dlaczego redakcja gazety podała nieprawdziwe informacje dotyczące zabitej osoby i organizacji pogrzebu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26.2. Podaj, co było prawdziwą przyczyną zajść, o których mowa w artykule.

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.
	Maks. liczba pkt	3
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 27. (4 pkt)

Przyporządkuj fotografiom okres, w którym mogły być wykonane. Odpowiedzi wybierz spośród podanych – wpisz w wy kropkowane miejsce odpowiedni numer.

1. lata 1948–1956.
2. lata 1957–1969.
3. lata 1971–1979.
4. lata 1982–1988.
5. lata 1990–1993.

A. ....

B. ....

C. ....

D. ....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

<http://pl.wikipedia.org>; <http://wroclaw.gazeta.pl>; www.karta.org.pl

Zadanie 28. (4 pkt)

Fragmenc artykułu prasowego

Polsce potrzebny jest teraz silny i wiarygodny układ władzy. Nie wystarczą żadne zmiany fasadowe: zastąpienie jednego drugim spośród kandydatów na prezydenta czy premiera. [...] Potrzebny jest układ nowy, możliwy do zaaprobowania przez wszystkie główne siły polityczne. Nowy, ale gwarantujący kontynuację.

Takim układem może być porozumienie, na mocy którego prezydentem zostanie wybrany kandydat z PZPR, a teka premiera i misja sformowania rządu powierzona kandydatowi „Solidarności”. Taki prezydent będzie gwarantował ciągłość władzy, umów międzynarodowych i wojskowych sojuszy. Taki rząd będzie miał mandat ogromnej większości Polaków i zagwarantuje konsekwentną zmianę systemu gospodarczego i politycznego.

www.bi.gazeta.pl

28.1. Podaj rok publikacji artykułu.

.....

28.2. Rozstrzygnij, czy zaproponowany projekt polityczny został zrealizowany. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

28.3. Wyjaśnij wpływ politycznego projektu opisanego w artykule na wydarzenia w innych europejskich państwach komunistycznych.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.	28.
	Maks. liczba pkt	4	4
	Uzyskana liczba pkt		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl